

NË KËTË NUMËR:

- Impiant modern për trajtimin e ujërave të ndotura në Llaushë të Skenderajt
- Kosova në Forumin Botëror të Ujërave
- Gjatë vitit 2012 kompletohet rrjeti për monitorimin e ajrit
- Gjendje e rëndë në deponinë e mbeturinave në Mirash
- Menaxhimi i çështjeve që ndërlidhen me mbrojtjen nga rrezatimi dhe siguria bërthamore
- Projekti për reciklimin e kapakëve
- Ekosistemet e ujërave të ëmbla evropiane janë të kërcënuara

I nderuari lexues,

Ky numër i Buletinit Mjedisori, i pari në vitin 2012 dhe i gjashti me radhë, vjen në duart tuaja në një moment shumë të rëndësishëm për mjedisin. Vjen pas 22 Marsit Ditës Botërore të Ujërave e shpallur nga Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara që nga viti 1992.

Andaj edhe ekipi redaktues i Buletinit Mjedisori i bashkëbën thirrjeve, përpjekjeve dhe aktiviteteve që me rastin e kësaj dite organizohen anë kënd botës me qëllim të ndërgjegjësimin të

opinionit për mbrojtjen, ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të burimeve ujore. Sipas statistikave në botë vetëm 3 % e ujit është i freskët, ndërsa 97 % ndodhet në dete dhe oqeanë. Vetëm 1 % e ujit që ndodhet në tokë është i pijshëm. Aktualisht gjendja në sektorin e ujërave në nivelin global është mjaft shqetësuese.

Sipas të dhënave, 18 % e popullsisë së botës, nuk kanë qasje në ujë të pijshëm dhe 40 % nuk kanë qasje në shërbimet e kanalizimeve. Rreth 2 milion fëmijë çdo vit që vdesin si pasojë e krizës së ujit.

Vlerësohet se në vitet e ardhshme, sidomos në vendet në zhvillim, problemi i furnizimit me ujë, do të thellohet gjithnjë e më shumë për shkak të ndryshimeve klimatike dhe rritjes së popullsisë globale.

Për këtë kërkohet marrja urgjente e masave, si në rritjen e investimeve në infrastrukturën ujore, në konservimin e resurseve ujore si dhe në skemat e riciklitimit të ujit.

Ekipi redaktues

Impiant modern për trajtimin e ujërave të ndotura në Llaushë të Skenderajt

Në mesin e shumë problemeve që janë identifikuar në fushën e menaxhimit të ujërave në Kosovë, trajtimi i ujërave të ndotura ka qenë dhe mbetet njëri ndër problemet kryesore. Është vlerësuar se pjesa më e madhe e ujërave të ndotura derdhen në ujëra sipërfaqësore

pa donjë trajtim paraprak. Shkarkimi i ujërave të ndotura në lumenj dhe ujëra të tjera sipërfaqësore pa trajtim paraprak ka ndikuar në cilësinë e ujërave të lumenjve dhe degradimin e ekosistemeve të ujërave ëmbla. Megjithatë ka nisur të punohet edhe në zgjidhjen e këtij problemi.

Përkundër disa vështirësive ka filluar punën impianti i parë modern në Kosovë për trajtimin e ujërave të zeza.

Impianti ndodhet në Llaushë të Skenderajt dhe është ndërtuar si rezultat i një donacioni nga Komisioni Evropian.

Impianti ka kapacitet punues për 10 000 banorë dhe procesi i trajtimit të ujërave të ndotura kalon në tri faza: procesi mekanik, procesi biologjik dhe procesi kimik.

Përmes këtyre tri fazave përcillet mbarëvajtja e procesit të trajtimit të ujërave të zeza që nga hyrja në impiant e ujit të patrajtuar e deri në procesin e shkarkimit të ujit të trajtuar në lumë.

INFORMATA TË PËRMBLEDHURA

*Në Kosovë vetëm 1/5 e sipërfaqes janë toka të cilësisë së mire, të cilat në të njëjtën kohë janë edhe më të atakuarat nga ndërtimi dhe banimi.

*Sipas të dhënave të Ministris së Bujqësisë Pylltarisë dhe Zhvillimit Ruaral në Kosovë çdo vit humbin mbi 1000 ha tokë bujqësore, për shkak të ndërtimit pa plan të objekteve të ndryshme. Po kaq sipërfaqe humbin përgjithmonë nga erozioni pasi që 85% e sipërfaqes së Kosovës është e pjerrët prandaj goditet nga ky fenomen.

* Rreth 37% e territorit të Kosovës ndodhet nën 600 m lartësi mbidetare, kurse mbi gjysma 53% deri 700 m mbi nivelin e detit. Këto janë sipërfaqet më të përshtatshme për kultivimin e drithërave, perimeve, bimëve industriale si dhe aktiviteteve tjera ekonomike. Në të njëjtën kohë këto sipërfaqe janë të koncentruar mbi 90% e popullsisë së Kosovës duke i rrezikuar këto sipërfaqe nga ndërtimi i objekteve të banimit dhe aktiviteteve tjera ekonomike.

Kosova në Forumin Botëror të Ujërave

Ministri i MMPH-së, Dardan Gashi në krye të një delegacioni nga Kosova, mori pjesë në Forumin e gjashtë Botëror të Ujërave i cili u mbajt në Marsejë të Francës. Forumi i Botëror i Ujërave u mbajt nën patronazhin e presidentit francez, Nikolas Sarkozy. Në Forumi ishin të pranishme 140 delegacione ministrore dhe 800 pjesëmarrës tjerë nga organizata joqeveritare dhe përfaqësues të sektorit publik dhe privat të ujërave. Gjatë këtij Forumi, Ministri Gashi prezantoi në Sesionin e nivelit të lartë të

organizuar nga Ministria e Energjisë dhe Ujërave e Izraelit. Në atë sesion ministri Gashi foli për sistemin e ujërave të zeza në Kosovë dhe planet për ripërtëritjen e këtij sistemi në të ardhmen. Gjatë qëndrimit në Francë, ministri Gashi po ashtu ka zhvilluar edhe takime tjera bilaterale me përfaqësues nga shtete të ndryshme të Botës. Forumi Botëror i Ujërave është një ngjarje e rëndësishme botërore

që ka për qëllim mobilizimin e qeverive lokale dhe kombëtare nga të gjitha vendet e botës për të trajtuar sfidat e ujërave dhe për ta sjellë këtë problem në të gjitha agjendat politike.

Gjendje e rëndë në deponinë e mbeturinave në Mirash

Agjencia për Mbrojtjen e Mjedisit të Kosovës ka vlerësuar se gjendja në deponinë e mbeturinave në Mirash është shumë e rëndë si pasojë e keq menaxhimit por edhe e faktorëve tjerë. Gjatë një vizite të realizuar në këtë deponi është konstatuar se pompat për trajtimin e ujërave të zeza nuk janë duke funksionuar. Si pasojë e kësaj vjen deri te përzierja e ujërave të zeza me ujërat sipërfaqësore.

Shqetësim tjetër është edhe djegia e mbeturinave në deponi e cila ka ndikim edhe në ndotjen e ajrit. Kjo situatë ka nxituar edhe Inspektoratin e Mjedisit në Ministrinë e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinorë të nis procedurën për kundërvajtje kundër Kompanisë për Menaxhimin e Deponive të Kosovës e cila është përgjegjëse për menaxhimin e kësaj deponie.

Me qëllim të përmirësimit të gjendjes AMMK rekomandon që të bëhet riaktivizimi i lagunës për trajtimin e ujërave të deponisë, të aktivizohet sistemi i pompimit për të eliminuar përzierjen e ujërave të deponisë me ujërat sipërfaqësore, të ndalohet djegia e mbeturinave, të bëhet kompaktësimi i të gjitha mbeturinave në deponi si dhe të bëhet moni-

torimi i shkallës së ndotjes së ajrit dhe ujit në këtë zonë me qëllim që të përcaktohet kualiteti i ajrit dhe ujit.

Deponia Sanitare për Regionin e Prishtinës me lokacion në Mirash të Obiliçit është ndërtuar në vitin 2005. Ajo ka sipërfaqe prej 40 ha dhe është e dedikuar për grumbullimin e mbeturinave nga komuna e Prishtinës, Obiliqit, Lipjanit, Fushë Kosovës dhe Glogocvcit me një kapaciteti total prej 3.500 000 m3. Përgjegjëse për Menaxhimin e Deponisë është Kompania për Menaxhimin e Deponive të Kosovës-KMDK, ndërsa përgjegjëse për grumbullimin e mbeturinave dhe dërgimin e tyre në deponi është Kompania Regjionale "Pastrimi".

Si mundë të ndihmojmë në mbrojtjen e mjedisit?

☞ Turn off the tap while brushing our teeth will save about 20 litres of water everyday.

☞ Wash our cars and bikes with a bucket of water and sponge, instead of a hose which wastes around 15 litres of water per minute if left running.

KALENDARI

MJEDISOR

7 Prill

Dita Botërore e Shëndetit

22 Prill

Dita botërore e tokës

31 Maj

Dita Botërore pa Duhan

5 Qershor

Dita Botërore e Mjedisit

8 Qershor

Dita Botërore e Oqeanëve

17 Qershor

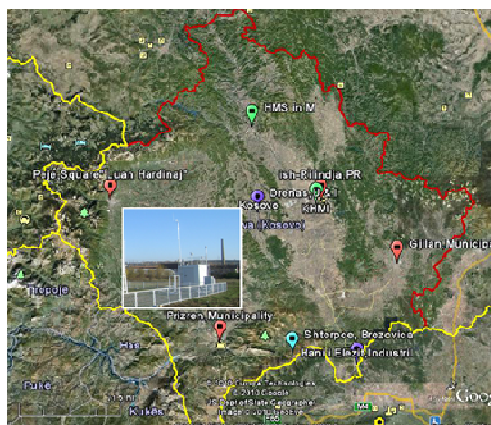
Dita Botërore e luftës kundër shketëtirëzimit dhe thatësisirave

Gjatë vitit 2012 kompletohet rrjeti për monitorimin e ajrit

Kosova së shpejti do të ketë të kompletuar rrjetin për monitorimin e cilësisë së ajrit. Kjo do të arrihet në sajë të projektit "Furnizimi i stacioneve për monitorimin e cilësisë së ajrit, laboratorit analitik dhe laboratorit kalibruës me instrumente" i cili pritet të përfundojë gjatë vitit 2012. Nga ky projekt që po financohet nga

Komisioni Evropian do të kompletohen rrjeti i monitorimit të cilësisë së ajrit me 5 stacione të reja të cilat do të vendosen në: Gjilan, Han të Elezit, Shtërpce – Brezovicë, Prizren dhe Pejë.

Këto stacione do të jenë të pajisura me analizatorë për monitorim e këtyre ndotësve: dyoksidi i sulfurit (SO₂), dyoksidi i azotit (NO₂), monoksidi të karbonit (CO), ozonit (O₃), materieve grimcore të suspenduara në ajër (PM₁₀ dhe PM_{2.5}), si dhe mostruesve për BTX (Benzen, Toluene dhe Ksilene). Gjithashtu secili nga këto 5 stacione do të jetë i pajisur edhe me sistemin për monitorim e parametrate

meteorologjik si: temperatura, lagështia, shtypja e ajrit, shpejtësia dhe drejtimi i erës. Stacionet janë reprezentative për monitorimin e ndotjes së ajrit në zonat urbane, sub-urbane dhe rurale. Me këto 5 stacione, rrjeti i monitorimit të cilësisë së ajrit do të kompletohet me 9 stacione fikse të monitorimit automatik të cilësisë së ajrit dhe një stacion mobil.

Kompletimi të rrjetit për monitorimin e cilësisë së ajrit i ka paraprirë një studim preliminarë i realizuar nga Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinorë për përcaktimin e pikave monitorues.

Aktualisht në funksion janë vetëm dy stacione automatike të vendosura në Prishtinë dhe një stacion mobil përmes të cilit monitorohet ndotja e ajrit në Drenas.

Menaxhim i çështjeve që ndërlidhen me mbrojtjen nga rrezatimi dhe siguria bërthamore në Kosovë

Vitin e kaluar Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor themeloi Agjencinë për Mbrojtje nga Rrezatimi dhe Siguria Bërthamore. Themelimi i këtij institucioni vlerësohet me rëndësi shumë të madhe për Kosovën për faktin se tash e tutje menaxhim i çështjeve që ndërlidhen me mbrojtjen nga rrezatimi dhe siguria bërthamore, kanë një adresë dhe një institucion përgjegjës.

Themelimi i këtij Agjencioni ishte i nevojshëm dhe domosdoshëm edhe në përmbushjen e obligimeve në procesin e integriteteve evropiane si dhe përmbushjen e obligimeve tjera ndërkombëtare në fushën e mbrojtjes nga rrezatimi dhe siguria bërthamore.

Në kuadër të objektivave për vitin 2012 Agjencinë për Mbrojtje nga Rrezatimi dhe Siguria Bërthamore-AMRK, ka si prioritet krijimin e bazës ligjore dhe strategjike në fushën e mbrojtjes nga rrezatimi dhe siguria bërthamore me qëllim të krijimit të një mjedisi të sigurt për jetë të shëndetshme.

Agjencia për Mbrojtje nga Rrezatimi dhe Siguria Bërthamore synon po ashtu të fillojë mbikëqyrjen e punës së operatorëve që shfrytëzojnë burimet e rrezatimit apo material bërthamor dhe kryejnë transportin e burimeve apo materieve bërthamore si dhe të bëjë licencimin e operatorëve në këtë fushë.

Bashkëpunimi me organizatat dhe institucionet kombëtare e ndërkombëtare për problemet e mbrojtjes nga rrezatimet dhe siguria bërthamore janë një tjetër synim i AMRK-së, e cila synohet të arrihet përmes zbatimit të principeve themelore dhe standardeve specifike në këtë fushë.

Kosovo Cap Project

American University in Kosovo (AUK) Charity Club has initiated a Kosova Cap Project which aims to help people with disabilities in Kosovo who need but cannot afford purchasing wheelchairs.

ber 2011, is a continuity of a very successful similar project in Turkey and is being supported by the Turkish Embassy in Kosovo who will carry the transportation of caps and wheelchairs in both directions.

The Club is collecting plastic caps of any size and colour which will be transported to Turkey for recycling. The project, that started in Decem-

Taking into consideration that 250 kg of plastic caps are needed for one wheelchair, the Editorial Team of the Environment Newsletter wanted to contribute to this project by advocating to our readers to start collecting caps in their homes and workplaces, from their relatives, friends and colleagues. By doing this we are both helping people with disabilities and protecting our environment. Our collective efforts will be needed to make this project a success. For more information and to arrange transport contact: charityclub@aukonline.org

Ekosistemet e ujërave të ëmbla evropiane janë të kërcënuara

Biodiversiteti në liqenet dhe lumenjtë e Evropës është duke u pakësuar. Ky alarm vjen nga një raport i publikuar së fundi nga Komisioni Evropian, sipas të cilit, ndotja e ujërave, mbipeshkimi, humbja e habitateve dhe futja e specieve invasive nëpër ekosistemet e ujërave tokësore kërcënojnë një numër të madh llojeve të peshqve, molusqeve, kërmijve dhe bimëve në ujërat e ëmbla të Evropës. Ky raport, vlerëson gjithashtu se edhe situata me llojet e faunës tokësore nuk është në gjendje më të mirë. Sipas Raportit, peshqit e

ujërave të ëmbla, amfibet, bimët vaskulare dhe mbi të gjitha, molusqet janë nën kërcënim të veçantë. Ekosistemet e ujërave të ëmbla evropiane, janë të kërcënuara seriozisht andaj kërkohen veprime urgjente konservimi, rekomandon studimi. Raporti është përgatitur në bazë të një studimi të kryer nga Bashkimi Ndërkombëtar për Ruajtjen e Natyrës (IUCN) i cili ka bërë vlerësimin e gjendjes së 6000 llojeve të specieve të ujërave në lumenjtë dhe liqenet e Evropës të

përfshira në Listën e Kuqe Evropiane. Sipas tij, rreth 44 % e të gjitha molusqeve të ujërave të ëmbla, 37 % e llojeve të peshqve të ujërave të ëmbla si dhe 23 % e amfibeve tani janë nën kërcënim. Po ashtu edhe rreth 20 % e molusqeve tokësore, 19 % e zvarranikëve, 15 % e gitarëve dhe 13 % e zogjve janë të kërcënuara gjithashtu, vlerëson hulumtimi.

Si mundë të ndihmojmë në mbrojtjen e mjedisit?

🔧 Fix up leaking taps as one drip per seconds amounts to wasting 30 litres of water per day.

🔧 Use clothes/dish washer for full loads for optimum utilization.

🔧 A 4 minute shower uses more than 60 litres of water.

Ky bulletin botohet në bashkëpunim me Ministrinë e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinorë (MMPH) dhe Programit të Kombeve të Bashkuara (UNDP) në Kosovë.

Ekipi redaktues:

Afrim Berisha (MMPH), Sami Behrami (MMPH), Inari Pentili (UNDP) and Burbuqe Dobranja (UNDP).

Për numrin e radhës abonohu në:
www.ks.undp.org

Versioni online në:
<http://www.kosovo.undp.org/?cid=2,176>
Dhe
www.ammk-rks.net